

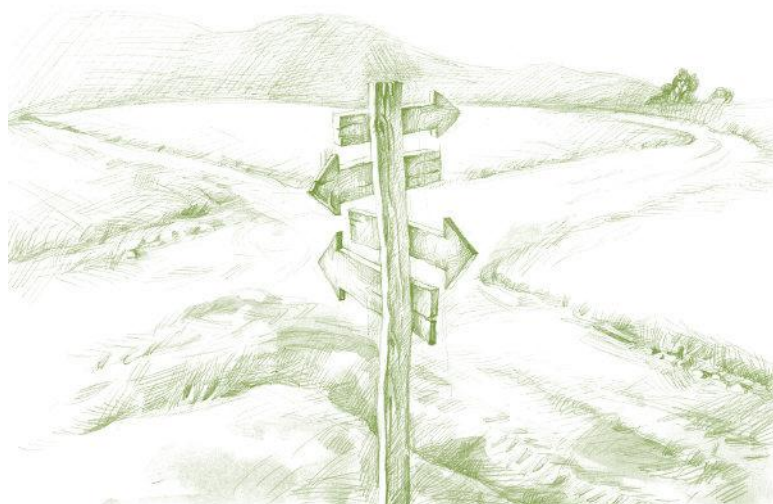

Barn- och utbildningsförvaltningen

Verksamhetsplan

Studie- och yrkesvägledning

För elever i grundskola, grundsärskola,
gymnasieskola och gymnasiesärskola

2014

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Inledning.....	3
Barn- och utbildningsnämndens syfte och mål för studie- och yrkesvägledning	3
Syfte.....	3
Utvärdering och uppföljning	4
Bakgrund	4
.....	4
Föränderligt arbetsliv	4
Hela skolans ansvar	5
Studie- och yrkesvägledare	6
Årlig aktivitetsplan	6
Studie- och yrkesvägledande aktiviteter.....	7
Grundskola	7
Årskurs 1-3	7
Årskurs 4-6	7
Årskurs 7-9	8
Fortsättning Årskurs 7-9.....	9
Grundsärskola	10
Årskurs 1-6	10
Årskurs 7-9	10
Gymnasieskolan	11
Introduktionsprogrammen (IM).....	11
Gymnasieskolans nationella program.....	11
Norrängsskolans Introduktionsprogram (IM)	12
Gymnasiesärskolans nationella program	13
Styrdokument.....	14
Skollagen 2010:800	14
Studie- och yrkesvägledning	14
Läroplan för grundskolan (LGR 11).....	14
Utdrag ur: 2.2 Kunskaper (Lgr 11)	14
2.6 Skolan och omvärlden	14
Utdrag ur: 2.8 Rektors ansvar (LGR 11).....	15
Läroplan för gymnasieskolan 2011:144	15
2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv	15
Utdrag ur: 2.6 Rektors ansvar i Läroplan för gymnasieskolan	16
Referenslitteratur.....	17

Inledning

Denna förvaltningsövergripande verksamhetsplan för studie- och yrkesvägledning har arbetats fram under våren 2013 av en arbetsgrupp bestående av samordnare för studie- och yrkesvägledare, representanter för rektorer och studie- och yrkesvägledare från grundskolan och gymnasieskolan. Till sin hjälp har de haft en referensgrupp bestående av verksamhetschef för grundskolan, områdeschef för gymnasieskolan, fackliga representanter, verksamhetscontroller, gymnasiestrateg, representanter för studie- och yrkesvägledare från grundskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Vår förvaltningsövergripande verksamhetsplan bygger på Skollagen, Läroplaner och de Allmänna råden för studie- och yrkesorientering (2009). I tidigare nämnda allmänna råd tydliggörs att rektor bör ge riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledning blir ett uppdrag för hela skolan, där rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare samt skolans övriga personal tillsammans ger eleven goda förutsättningar för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Verksamhetsplanen revideras årligen av studie- och yrkesvägledarna och fastställs av förvaltningsledningen. I december 2013 gav skolverket ut nya Allmänna råd för Arbete med studie- och yrkesvägledning vilket medfört några förändringar i verksamhetsplanen.

Verksamhetsplanen omfattar olika studie- och yrkesvägledande aktiviteter från årskurs 1 i grundskolan till och med gymnasieskolan.

Barn- och utbildningsnämndens syfte och mål för studie- och yrkesvägledning

Antagna 2013-06-20 Diariernr 2013/861 600

Syfte

Syftet med verksamhetsplanen är att sträva efter en likvärdig vägledning med hög kvalitet och saklig information till kommunens elever i grundskolan och gymnasieskolan. Den förvaltningsövergripande verksamhetsplanen ska utgöra en grund för skolenhetens årliga aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning där ansvarsområden tydligt framgår.

Mål att:

- alla elever har kunskaper om arbetslivet och om möjligheter till fortsatta studier

- alla elever kan, utifrån sin förmåga, göra självständiga, medvetna och väl underbyggda val relaterade till studier och/eller yrken
- alla vårdnadshavare och elever i grundskolan informeras om språkvalets betydelse inför fortsatta studier
- all pedagogisk personal, utifrån sin yrkesroll, känner till och arbetar efter Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning och den verksamhetsplan för studie- och yrkesvägledning som Hässleholms kommun fastställt
- alla elever i grundskolan och grundsärskolan årskurs 7-9, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan har tillgång till behörig studie- och yrkesvägledare

Målen för studie- och yrkesvägledningen utvärderas årligen och ingår i förvaltningens kvalitetssäkringssystem.

Utvärdering och uppföljning

Samordnaren initierar att den årliga utvärderingen kommer till stånd på förvaltnings- och skolenhetsnivå. Rektor ansvarar för att utvärderingen genomförs på skolenhetsnivå. Resultaten kommer att vara behjälpliga när det gäller att identifiera utvecklingsområden för att förbättra kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen.

Förvaltningen följer upp studie- och yrkesvägledningens resultat såväl kvalitativt som kvantitativt genom exempelvis samtalsgrupper, kartläggning av genomförda vägledningsinsatser och antal avhopp från gymnasieskolan.

Bakgrund

Föränderligt arbetsliv

Arbetslivet förändras i snabb takt liksom konjunkturerna i samhället. Detta ställer höga krav på skolan i samverkan med näringslivet när det gäller att förbereda eleverna för det kommande arbetslivet. Både den enskilda individen och hela samhället gynnas av att eleverna är väl förberedda när de ska göra sina studie- och yrkesval.

För att kunna göra välgrundade val behöver eleverna träna sig i val och väljande. De behöver lära känna sig själva, sina styrkor och intressen. Medvetna val handlar om att tänka kring sig själv och få kännedom om vilka alternativ som finns. Det är av yttersta vikt att eleverna får möta vuxna i skolan som tidigt hjälper dem att vidga sina perspektiv genom att ställa frågor som leder dem in i processen kring att hitta sig själv i relation till omgivningen. Processen börjar tidigt men är lagstadgad från årskurs 1 i grundskolan. En god vägledningsprocess ger förutsättningar att skapa kreativa, entreprenöriella medborgare som kan påverka sin egen framtid.

Hela skolans ansvar

Studie- och yrkesvägledning berör all personal i skolan och förekommer i undervisningen genom informationsinsatser och vägledning. Kunskaper om samhälls- och arbetsliv utgör en viktig grund för att eleven ska få idéer och uppslag om framtida yrkes- och intresseområden. Studie- och yrkesvägledning ska vara till hjälp för den enskilde eleven att fatta välgrundade beslut kring sin framtid. Det centrala i studie- och yrkesvägledning är att elevernas individuella intressen, behov och förutsättningar alltid sätts i fokus. Elevens egen delaktighet är viktig i valprocessen och kan visa sig genom att eleven är aktiv och reflekterar kring viktiga frågeställningar om sig själv och alternativen. Studie- och yrkesvägledning ska vara en självklar verksamhet i alla skolformer och det är viktigt att det råder en samsyn kring detta.

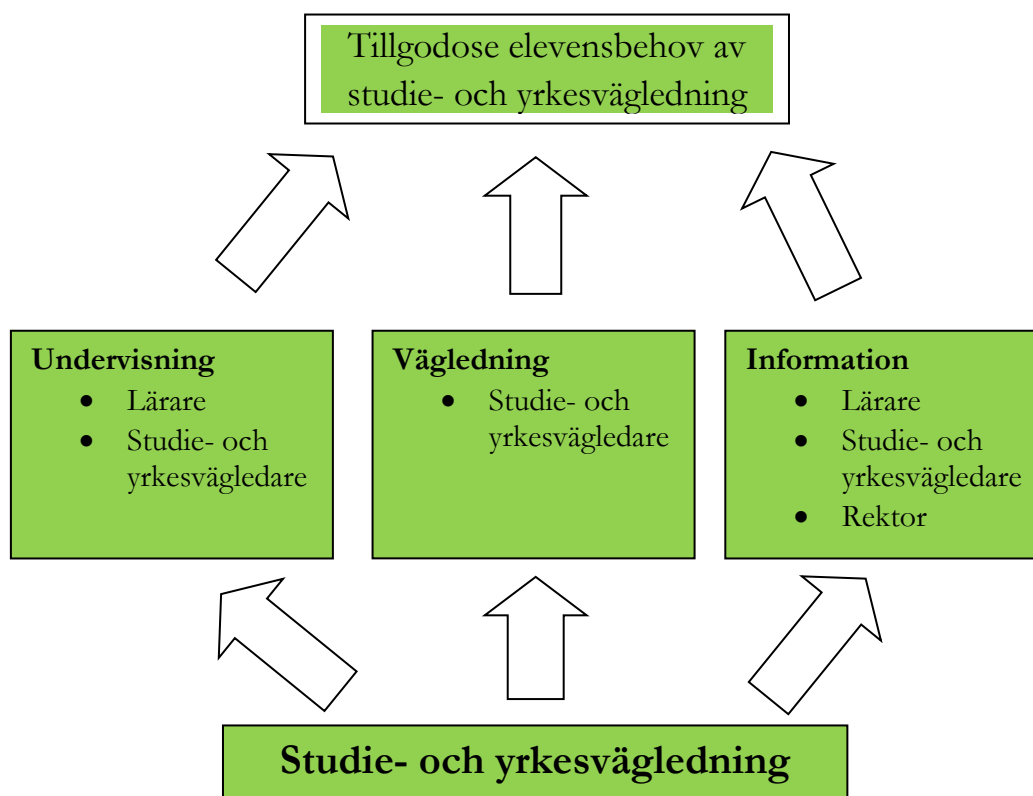
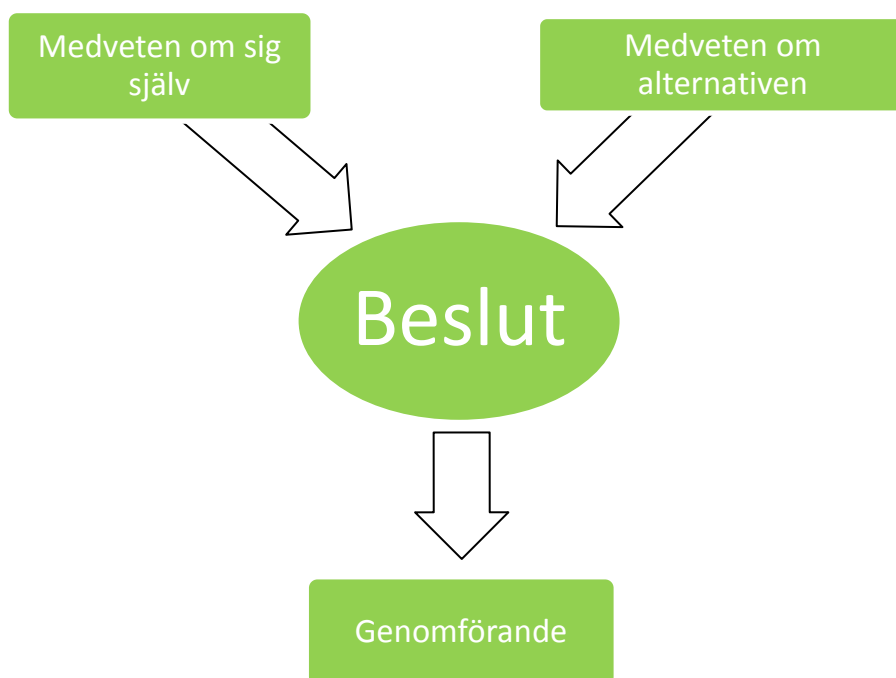

Fig. Skolans studie- och yrkesvägledning kan genom undervisning, vägledningssamtal och informationsinsatser tillgodose elevernas behov av vägledning.

Ur Allmänna råd för Arbete med studie- och yrkesvägledning 2013

Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledaren (SYV) har en central roll i studie- och yrkesvägledningen och är en person som har utbildning och specialistkunskaper inom området. Vägledaren ger eleven personlig vägledning, enskilt eller i grupp, som är opartisk och neutral. Vägledningen ska stödja eleven i att undersöka och identifiera sina intressen och möjligheter, kunna uttrycka och formulera dessa och på så sätt komma fram till genomtänkta val.

Årlig aktivitetsplan

På följande sidor presenteras förslag på aktiviteter i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Rektor initierar och ansvarar för att varje skolenhet utarbetar en årlig aktivitetsplan med ansvarsfördelning. En mall som stöd för arbetet bifogas.

Studie- och yrkesvägledande aktiviteter

Grundskola

Årskurs 1-3

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet per läsår Årskurs 1-3	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • temaarbete kopplat till yrken/ arbetsliv/ samhälle • studiebesök på arbetsplatser • bjuda in yrkesrepresentanter som berättar om sina jobb • intervjua en person om hans/hennes arbete • miniprao hos anhörig som redovisas i klassen • fadderföretag • entreprenöriella projekt 	Undervisande lärare

Årskurs 4-6

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Vårterminen årskurs 5	Information om språkval till elever och föräldrar	Rektor Språklärare och Studie- och yrkes- vägledare
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet varje läsår Årskurs 4-6	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • temaarbete kopplat till yrken/arbetsliv/samhälle • studiebesök på arbetsplatser • bjuda in yrkesrepresentanter som berättar om sina jobb • intervjua en person om hans/hennes arbete • miniprao hos anhörig som redovisas i klassen • fadderföretag • entreprenöriella projekt • klassvis och enskilt, skriftligt och muntligt, arbeta med material kring framtid, yrken och arbetsliv • klassvis information och diskussioner kring jaget, yrken och utbildning 	Undervisande lärare

Årskurs 7-9

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Årskurs 8 1 vecka på hösten eller 1 vecka på våren	1 veckas praktisk arbetslivsorientering (PRAO) Praon för- och efterarbetas i skolan	Studie- och yrkes- vägledare Undervisande lärare
Årskurs 8	Klassvis information om gymnasieskolan och framtiden	Studie- och yrkes- vägledare
Årskurs 8-9	Elever och föräldrar bjuds in till Öppet hus och gymnasiemässa	Gymnasieskolan Studie- och yrkes- vägledare
Årskurs 9	Föräldrainformation om gymnasievalet Besök på gymnasieskolor erbjuds	Studie- och yrkes- vägledare
Hösttermin åk 9	Klassvis information om gymnasievalet Allmän introduktion om valprocessen och olika valalternativ	Studie- och yrkes- vägledare
Hösttermin åk 9	Programmässa	Gymnasieskolan Studie- och yrkes- vägledare
Hösttermin åk 9	Individuella vägledningssamtal med elever	Studie- och yrkes- vägledare
Vårtermin åk 9	Samtal med de elever som bedöms ligga i riskzonen för att inte bli behöriga till nationella program Besök på Introduktionsprogram (IM) erbjuds	Studie- och yrkes- vägledare Personal på IM
Årskurs 8-9	Vägledningssamtal med elev och vårdnadshavare erbjuds	Studie- och yrkes- vägledare

Fortsättning Årskurs 7-9

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Årskurs 7-9	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • vägledningssamtal • gruppvägledning • flera informationstillfällen om valet till gymnasiet • besök på gymnasieprogram • delta vid föräldramöten, utvecklingssamtal och elevmöten • framtidsåget 	Studie- och yrkesvägledare
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet varje läsår Årskurs 7-9	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • temaarbete: se ett företag/yrke utifrån jämställdhet, miljö, historia etc. • temaarbete t ex arbetsliv, drömyrke/branscher • vad finns det för yrkesgrupper inom offentlig verksamhet • värderingsövningar • arbeta med studie- och yrkesvägledande material • nyfiken på ett yrke • nyfiken på ett gymnasieprogram • yrkesrepresentanter berättar om vägen till ett yrke • internprao • studiebesök på arbetsplatser • presentera ditt drömyrke • visa på samband mellan ämnen och yrken jobbansökan och CV 	Undervisande lärare

Grundsärskola

Aktiviteter som erbjuds ges utifrån elevens förutsättning och en elev kan beroende på funktionshinder ha behov av att skolan särskilt anpassar vägledningen. Elevens önskan om yrkesliv och hans/hennes fysiska och psykiska förutsättning måste balanseras väl. Skolan ska inte begränsa elevens vilja men behöver samtidigt se till att inte bidra till orealistiska föreställningar. Eleven ska få kännedom om sin funktionsnedsättning och dess konsekvenser.

Årskurs 1-6

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet varje läsår	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Studiebesök på arbetsplatser • Arbetar genom lek och teman kring olika yrken • Lektion om arbetsmarknad och annan sysselsättning • Information kring gymnasiesärskolan för de som önskar 	Undervisande lärare Studie- och yrkesvägledare

Årskurs 7-9

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Årskurs 7-9	Studiebesök på olika företag Information kring gymnasiesärskolan	Undervisande lärare Studie- och yrkesvägledare
Årskurs 8-9	Lektion om arbetsmarknad och annan sysselsättning Besök på gymnasiesärskolor Praktik på gymnasiesärskolor Besök på gymnasie-mässor Enskilda vägledningssamtal erbjuds både elev och vårdnadshavare Handledning kring att välja via dator och blankett erbjuds	Undervisande lärare Studie- och yrkesvägledare

Lokal- och/eller individintegrerade elever följer skolenhetens aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning.

Gymnasieskolan

Introduktionsprogrammen (IM)

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
År 1	Föräldramöte	Rektor
År 1-3	Elever och föräldrar bjuds in till Öppet hus samt gymnasie- och programmässa	Gymnasieskolan Studie- och yrkesvägledare
Samtliga årskurser	Individuell vägledning Information om studier på gymnasieskolans nationella program	Studie- och yrkesvägledare
Samtliga årskurser	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • besök på folkhögskolor • besök på nationella program • besök hos andra utbildningsanordnare 	Studie- och yrkesvägledare
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet varje läsår	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • personligt brev • skriva CV • studiebesök på arbetsplatser 	Undervisande lärare

Gymnasieskolans nationella program

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Samtliga årskurser	Information klassvis om val av inriktning och kurser Klassvis information om olika utbildningsalternativ, utlandsstudier, arbetsförmedling mm. Individuella vägledningssamtal Information om behörighet, urval och meritpoäng för vidare studier	Studie- och yrkesvägledare
Samtliga årskurser	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • presentation av vägledningsverksamheten vid föräldramöte • information och vägledning till elev och vårdnadshavare 	Studie- och yrkesvägledare

Genomförande	Aktiviteter	Ansvarig
Minst en studie- och yrkesvägledande aktivitet varje läsår	Exempel på studie- och yrkesvägledande aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • besök från olika utbildningsordnare • besök från olika branscher/yrken • skriva ansökan/CV • studiebesök på företag/yrken • besök på folkhögskola, högskola och universitet • utbildningsmässor • besök på andra gymnasieprogram vid eventuellt omval 	Studie- och yrkesvägledare Undervisande lärare

Norrängsskolans Introduktionsprogram (IM)

Norrängsskolan Individuella alternativ vänder sig i första hand till elever som har en diagnos inom autismspektrat och som har stora kunskapsbrister.

Genomförande	Aktiviteter	Ansvarig
Samtliga årskurser	Föräldramöten Studiebesök på arbetsplatser eller andra skolor Lektioner kring arbetsliv och annan sysselsättning Praktik utifrån Supported Employment	Undervisande lärare/mentor Studie- och yrkesvägledare
År 2-4	Jobbskuggning	Studie- och yrkesvägledare Undervisande lärare/mentor/elevassistent
Samtliga årskurser	Kvällsinformation med Arbetsförmedlingen (Af), Försäkringskassan (Fk) samt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) Samverkan med AF, Fk och LSS Framtidssamtal om elevens möjligheter efter skolan Individuell vägledning	Studie- och yrkesvägledare

Gymnasiesärskolans nationella program

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Årskurs 1	Information om arbetsmarknaden	Studie- och yrkesvägledare Undervisande lärare
Årskurs 2	Vägledningsvecka <ul style="list-style-type: none"> • studiebesök • gruppvägledning • information kring facket och hur man uppför sig på praktiken • CV-skrivning • APL inom vissa program 	Studie- och yrkesvägledare Undervisande lärare
Årskurs 3	APL-veckor (minst 3 gånger 3 veckor) Kontinuerliga besök på APL-platserna Utvärdering av sitt arbete på APL-platsen.	Studie- och yrkesvägledare Undervisande lärare
Årskurs 3-4	Kvällsinformation med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt LSS för elever och vårdnadshavare.	Studie- och yrkesvägledare
Årskurs 4	Nationella program arbetar inom Support Employment under hela läsåret Framtidsplanering samt planerad sysselsättning efter skolan	Studie- och yrkesvägledare
Samtliga årskurser	Enskilda vägledningssamtal Anpassad studiegång (praktik) Öppet hus Mässor Studiebesök på folkhögskolor Jobbskuggning	Studie- och yrkesvägledare

Styrdokument

Skollagen 2010:800

Studie- och yrkesvägledning

Tillgång

29 § Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Behörighet

30 § För att få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning ska den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet.

Den som inte uppfyller kravet enligt första stycket får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder.

Läroplan för grundskolan (LGR 11)

Utdrag ur: 2.2 Kunskaper (Lgr 11)

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning

2.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Utdrag ur: 2.8 Rektors ansvar (LGR 11)

- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,

Läroplan för gymnasieskolan 2011:144

2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar sin självkännetdom och förmåga till studieplanering,
- medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha,
- har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Riktlinjer

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning,

- bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke,
- informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund,
- i informationen och vägledningen utnyttja de kunskaper som finns hos eleverna, hos skolans personal och i samhället utanför skolan,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter från arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- utveckla kontakter med universitet och högskolor samt med handledare och andra inom arbetslivet som kan bidra till att målen för utbildningen nås,
- i utbildningen utnyttja kontakter med det omgivande samhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- bidra till att presumtiva elever får information om skolans utbildningar

Utdrag ur: 2.6 Rektors ansvar i Läroplan för gymnasieskolan

- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,

Referenslitteratur

Skollagen 2010:800

Läroplan för grundskolan 2011

Läroplan för gymnasieskolan 2011

Allmänna råd och kommentarer Arbete med studie- och yrkesvägledning 2013

Kvalitet i studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar (Skolverkets stödmaterial 2008)